

اعتدال در قرآن و نهج البلاغه

دکتر، سرهوشیار

دکتر حسن مری

سرشناسه

هوشیار، یاسر، ۱۳۶۲ -

عنوان و نام پدیدآور

اعتدال در قرآن و نهج البلاغه / نویسندگان یاسر هوشیار، حسن سوری.

مشخصات نشر

تهران: انتشارات صالحیان، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری

۹۷ ص: جدول، نمودار.

شابک

۹۷۸-۶۰۰-۸۹۵۹-۰۳-۸

وضعیت فهرست نویسی

فپیا

یادداشت

کتابنامه.

موضوع

میان‌روی -- جنبه‌های قرآنی

شناسه افزوده

سوری، حسن، ۱۳۵۵ -

شناسه افزوده

علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه. شرح

شناسه افزوده

Nahjol - Balaghah.CommantriesAli ibn Abi-talib, Imam I

رده بندی کنگره

BP۱۰۴ ۱۳۹۶ ۵۹ ۸۸۸ م/

رده بندی دیویی

۲۹۷/۱۵۹

شماره کتابشناسی ملی

۴۰۲۲۵

اعتدال در قرآن و نهج البلاغه

پدیدآورنده: یاسر هوشیار، حسن سوری

چاپ اول: آبان ۱۳۹۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۹۵۹-۰۳-۸

انتشارات: صالحیان

صفحه‌آرا: الهه وحیدی

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

سخن نویسنده (مقدمه)

یکی از مشخصات بارز اندیشه و عمل اسلامی اعتدال و پرهیز از افراط و تفریط در همه امور و شئون فردی و اجتماعی است. (صادق زاده، ۱۳۸۷) «برای رسیدن به اهداف تربیت، بهترین و کوتاه‌ترین راه، مسیر اعتدال در تربیت است. فقدان ساختار تربیتی معتدل و شاکله میانه‌روی در آدمی، پیوسته انسان را به افراط و تفریط می‌کشاند. آنچه بستر تربیت فطری و انصاف به کمالات انسانی را برای آدمی مهیا می‌کند، بی‌شک شاکله اعتدال است که با برنامه‌ریزی همه‌جانبه تربیتی سامان می‌یابد.» (دلشاد تهرانی، ۱۳۷۷: ۱۸)

باتوجه به نقشی که اعتدال و میانه‌روی در زندگی فردی و اجتماعی بشر دارد لازم است توجه و تحقیق بیشتری در این زمینه صورت پذیرد. میانه‌روی آن‌جایی است که در همه امور بشری بسیار پررنگ نقش آفرینی می‌کند. از مسائل فردی و شخصی مثل اعتقاد، بهداشت، روابط شخصی، خانوادگی و بسیاری امور دیگر گرفته تا مسائل کلان اجتماعی و سیاسی و اقتصادی همه و همه در مسیر اعتدال است که به نتیجه مطلوب خواهد رسید. اصل اعتدال، باید به شکل کلی و فراگیر بر سراسر زندگی فردی و اجتماعی انسان حاکم باشد و همیشه و همه‌جا افکار، کردار و گفتار او را دربرگیرد.

آنچه مؤلفان این کتاب را بر آن داشت تا تحقیقی در این زمینه انجام دهند، مشکلاتی بود که هر روز و هر روز در جامعه و در میان اقشار مختلف به چشم می‌خورد. با کمی تأمل در بسیاری از این

مسائل و در نهایت به عدم رعایت اصل میانه‌روی و اعتدال برمی‌خوریم. باتوجه‌به اعتقادات دینی و دستوراتی که در این زمینه در کتب دینی توصیه شده است لازم دیدیم تا اصل موضوع اعتدال را در دو کتاب ارزشمند دینی بررسی و سپس آثار اعتدال در سایر امور زندگی را باتوجه‌به دستورات و توصیه‌های وارد شده در قرآن کریم و نهج‌البلاغه جمع‌آوری، تدوین و تحلیل کنیم. در این پژوهش در حد گنجایش این کتاب تلاش بر این است، با تحقیق در قرآن کریم و نهج‌البلاغه و جمع‌آوری آیات و توصیه‌های امیرالمؤمنین در این زمینه این اصل مهم را بیشتر مورد بررسی قرار داده و مورد استفاده آن را در زندگی فردی و اجتماعی مشخص کنیم.

در جمع‌آوری مطالب و تحلیل آنها تا آنجا که امکان داشته به بیانات بزرگان و مفسران مراجعه و نقل قول کرده‌ام تا ادعای در تفسیر آیات ایجاد نشود. اما در بعضی از بخش‌های کتاب آیات و گفتارهای نهج‌البلاغه تکرار شده است و این بدان علت است که بعضی از آیات و گفتارها به چند حوزه پرداخته است. بنابراین ناچار از تکرار همان سخنان در حوزه دیگری بوده‌ایم. با امید به اینکه کتاب حاضر مورد استفاده علاقه‌مندان و پژوهشگران در این حوزه قرار بگیرد.

۹	بخش اول: اعتدال
۱۱	تعریف واژه اعتدال در فرهنگ لغت
۱۱	معناشناسی واژه اعتدال از منظر آیات
۱۱	مفهوم اعتدال: توجه به واژه‌های مشابه، از منظر قرآن
۱۲	میان‌روی
۱۳	بررسی واژه عدل
۱۷	بررسی واژه قسط
۲۰	بررسی واژه قصد
۲۴	بررسی واژه وسط
۲۷	بررسی واژه سوی
۳۳	بررسی و شرح واژه افراط و تفریط
۳۴	معناشناسی واژه اعتدال از منظر اندیشمندان
۳۸	اصل اعتدال
۴۱	بخش دوم: آیات مربوط به اعتدال در قرآن
۴۵	بخش سوم: اعتدال در نهج البلاغه
۴۶	اعتدال در بخشش و حسابرسی
۴۶	میان‌روی در رفتار اهل بیت (علیهم‌السلام)

- ۴۶ پرهیز از زراندوزی و اعتدال در آن
- ۴۷ اعتدال در پرداختن به امور خانواده
- ۴۷ جایگاه ستایش
- ۴۷ توصیف زهد و پارسایی
- ۴۸ پرهیز از دشمنی‌ها
- ۴۸ اعتدال در دشمنی‌ها
- ۴۸ اعتدال در دوستی‌ها و دشمنی‌ها
- ۴۸ ارزش دوراندیشی پرم‌زا، کوتاه‌فکری
- ۴۹ قناعت و بی‌نیازی
- ۴۹ رعایت حقوق دوستان
- ۴۹ اعتدال‌گرایی زاهدان
- ۵۰ هشدار از بدرفتاری با مردم
- ۵۰ سفارش به میانه‌روی
- ۵۰ اعتدال در جمع‌آوری زاد و توشه
- ۵۱ رعایت عدالت و اعتدال در فرماندهی
- ۵۱ سفارش به میانه‌روی
- ۵۲ اعتدال و میانه‌روی از نشانه‌های بندگان خوب خدا
- ۵۲ در معرفی بهترین بنده خدا
- ۵۲ پرهیز از افراط و تفریط
- ۵۳ اعتدال در جنگ‌آوری

۵۳	 میان‌روی در جلوگیری از سردرگمی و تقوا
۵۵	بخش چهارم: نقش و مصادیق اصل اعتدال در ساحت تربیت اخلاقی و اجتماعی از منظر قرآن و نهج‌البلاغه
۵۶	 اعتدال در صفات اخلاقی
۵۸	 نقش اعتدال در تربیت اخلاقی
۶۰	 شاخص کلی اعتدال در روابط اجتماعی
۶۱	 اعتدال در دوستی و دشمنی
۶۲	 اعتدال در ستایش و مذمت
۶۳	 اعتدال در مزاح
۶۴	 اعتدال در گفت و شنود
۶۵	 اعتدال در مدارا و خشونت
۶۵	 اعتدال در پرداختن به خانواده
۶۶	 اعتدال در معاشرت
۶۶	 نقش اعتدال در تربیت اجتماعی
۶۹	بخش پنجم: نقش و مصادیق اصل اعتدال در ساحت تربیت سیاسی از منظر قرآن و نهج‌البلاغه
۷۰	 اعتدال شاخصه رهبری اسلامی
۷۱	 اعتدال و آثار آن در رابطه مردم و رهبر
۷۲	 انتصاب کارگزاران معتدل و عادل
۷۳	 اعتدال در حب و بعض
۷۴	 اعتدال در مدارا و خشونت
۷۴	 اعتدال اقتصادی در حکومت

۷۶	نقش اعتدال در تربیت سیاسی
۷۹	بخش ششم: نقش و مصادیق اصل اعتدال در ساحت تربیت اقتصادی از منظر قرآن و نهج البلاغه
۸۰	میانروی در طلب روزی
۸۱	اعتدال در مصرف اموال
۸۳	اعتدال اقتصادی امری نسبی
۸۴	نقش اعتدال در تربیت اقتصادی
۸۷	بخش هفتم: سرانجام
۸۸	ثمرات و ثبات میانروی
۸۸	فقیر نشدن
۸۸	بی‌نیازی از کمک مردم
۸۸	برکت در روزی
۸۹	عامل نجات
۸۹	در امان ماندن از عذاب
۹۰	کمال نفس
۹۰	آرامش در زندگی
۹۰	عدم استجاب دعا
۹۱	خسران در دنیا و آخرت
۹۳	منابع